

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

De Rege, quo ad bellum gerendum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

2. TAMB. Inquire primo, an sicuti (ait l. 5. in Dec. c. 1. §. 2.) inimico licet velle malum punitionis modo dicto, ita universim possit quis proximo malum ex aliquo motivo desiderare?

Resp. Certe non statim ac illud licet, sequitur & hoc licere, nam inimico desideratur illa punitionis pena, quam iuste meretur, ac proximo nullam merenti penam malum desiderare, iniquum per se est. Id ergo diligentius excutere hac occasione, ne gravemur. Et solent quidem offerri exempla. An possit filius mortem patris optare, vel de illa gaudere, non ut malum patris (hoc enim esset odium execrandum) sed ut ipse filius paternam hereditatem fruatur? An mater possit desiderare mortem filia, ne illam alere, vel dotare cogatur? An possit subditus mortem cupere sui Pralati, ut Prælatum ipse succedat, vel ut ab eo Prælatum sibi insensu liberetur? & similia. Si solum desideres, velcum gaudio excipias ejusmodi effectus, hereditatem, molestia carentiam, Prælatum, &c. Facilis est responsio. Licet enim hæc optas, vel amplecteris, quia non gaudes de alieno malo, sed de proprio bono. Certe non potest quis licite gaudere de fornicatione, de comestione carnis, ut festo die veniat, &c. nec illa desiderare, ut tunc fiant, quia gauderet de peccato, illudque desideraret. Lege Castropal tom. 1. tract. 2. d. 2. punct. 10. §. 2. num. 21.) tamen posito, quod hæc cum peccato quis commisit, potest de habita prole sibi complacere, deque viribus refectis, quia non de peccato gaudet, sed de effectu sequuto, qui bonus est: Ita in casu nostro.

4. Rursus, si desideres sub conditione, facillius item est responsio, licet posse. Si quis enim hunc actum eliciat. Si meus pater moreretur, ego hereditatem potirer. Si mea filia occumberet, ego molestia liberarer, & gauderet ille tunc non de patris, vel filia morte, sed de hereditate, deque molestia carentia, culpam odii non committeret, utpote qui simili modo de bono suo gaudeat, non autem de alieno malo.

5. Denique, si absolute desideres in hunc modum. Cupio mortem patris, non ut malum patris est, sed ut bonum meum, seu ut causa boni mei, nimirum quia ex illius morte ego ejus hereditatem adibo. Vel sic. Vinam moriatur mea filia, nam sic sexcentas sollicitudines excutiam, &c. Si inquam, hæc desideres, major est resolvendi difficultas, quia tunc eligis malum velle illis, quamvis ut causam tui commodi, quod non videtur culpa vacare.

6. Et ita quidem patet Bonacina tom. 1. d. 4. circa 4. Decal. præceptum q. unic. p. 3. n. 3. his verbis: Secundo sequitur, illum graviter peccare, qui grave aliquod malum corporis parentibus exoptat. V. G. cupiendo illis mortem, ut quamprimum in hereditatem succedat. Ita Sylvest. Navarr. Graff. Reginald. Tolet. Clavis Regia, Molfes. Hæc Bonacina.

7. Nihilominus Castropal. tom. 1. tract. 6. d. 4. de Charit. p. 1. num. 11. postquam firmavit, posse malum proximo desiderari propter bonum iustitiae, vel bonum publicum, vel ipsius proximi, unde licet ex zelo iustitiae desiderare punitionem, & condignam mortem malefactori, gaudere de morte peccatoris scandalosi, qui non amplius erit causa ruinae plurimorum, cupere effrenato filio mortem, ne longiore vita graviora peccata committat, graviusque condemnentur, optare patri seni, infirmoque, vel filia inopi mortem, ne in tormentis vivat, & similia; quia hæc desideria sunt finaliter de bono proximi, non de malo postquam hæc firmavit, sic addit. Credo, sicut debita moderatione facias, te posse absque peccato mortali de vita alicujus tristari, & de illius morte naturali gaudere, illamque inefficaci affectu petere, & desiderare, non quidem

ex displicentia personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum, inde sequutum. Sic docere videtur Emanuel Sæ, ubi absolute dicit, te posse proximo optare malum corporale ad salutem animæ, & mortem ob Reip. bonum, & honestum, & hosti tibi, alioqui valde nocivo mortem, non odio, sed ad vitandum damnum tuum. Item de morte ejus gaudere ob bonum inde sequutum Azor. & Bonac. tom. 2. disp. 3. circa primum Decal. præceptum q. 4. p. ult. §. 7. num. 7. affirmant, licere matri mortem filiarum optare, eo quod ob deformitatem, vel inopiam non possit eas juxta suum desiderium nuptus evadere, & idem esse dicunt, si ob illarum causam male tractaretur à marito; posset enim illarum mortem optare, ut ab illo damno liberaretur. Consentit eis Ioann. Sanchez, qui sic inquit; licitum est tibi optare, vel proximo mortem, ob vitandam molestiam infirmitatem, mendicitatem, vitam penalem à marito inflictam, & alia hujus generis, dummodo desideres ut à Deo infligenda, non ab homine iniuste, vel à Demone. Ratio est, quia hujusmodi desiderium, & gaudium de malo proximi, non tam est desiderium, & gaudium de malo ipsius proximi, quam de bono inde secuturo, ergo non habet malitiam, quia illam habere non potest, nisi finis illius malus sit; cum tota species actus inefficacis ex fine desumatur. Hæc Castrop. qui etiam respondet ad quasdam rationes in contrarium. Recte autem dictum est (morte naturali) nam si occasionem injuslam desiderares, te sine dubio peccaturum, paulo ante vidimus.

8. Vereor autem, ne Bonacina modo à nobis numer. 31. sine allatus, sibi adferatur. In alto enim loca contrarium docuit, ut merito eum pro Castropalano citare potuerit. Ecce Bonacina verba tom. 2. d. 3. circa primum Decal. præceptum, q. 4. p. ult. §. 1. num. 7. cit. jam modo à Castrop. adversantia sui finet verbis dicto num. 31. à nobis allatis. Ex dictis sequitur, eum graviter peccare contra Charitatem, qui alicui malum exoptat ex displicentia personæ, & non ob bonum ipsius, vel alterius. Et paulo post. Secus si gaudeat de malo, vel tristetur de bono ex bono motivo, actus enim inefficax specificatur à motivo, ab eoque bonitatem, & malitiam sumit. Ob id à mortali excusatur, qui de sanitate alicujus tristatur, quia ex recta valitudine occasionem sumit peccandi. Et post pauca. Idem dicendum videtur de matre, que mortem filiarum exoptat, quia occasione ipsarum male secum agit à marito, aut injuriis afficitur non enim proprie detestatur filias ex displicentia ipsarum, sed in detestationem proprii mali. Hæc Bonac. ex quibus vides opinionem Castrop. esse satis probabilem.

9. Hæc, Tamb. quæ tibi fortasse non arrideant, ne uni Tamburino succenseas, sed Castropalao, sed Bonacina, sed aliis, quorum doctrinam ille refert, & Emanuelli Sæ expurgato à tuo R. M. Sacri Palatii, V. Charitas num. 8. qui, si ejus ratio penetraretur, multum favet dictis à Castropalao.

Nota nihilominus, quam cauta sit horum locutio, (credo, si cum debita moderatione facias) & illud (non est desiderium de malo sed de bono venturo) & illud (est actus inefficax, qui specificatur à bono.)

CAPUT XII.

De rege quoad bellum gerendum.

1. BARON. XI. Nec minus liberalis est in Reges, quam in parvatos. Dat illis

15. Et certe quavis Ioannes Delugo, de Iustit. com. 1. d. 16. num. 106. non audeat universaliter hanc sententiam approbare, tamen in particularibus quibusdam eventibus, quos Doctores afferunt, (asseram ego mox num. 25. exemplo 19. & 20. & §. 4. num. 31. nonnullos) non inuitus approbat; quia, inquit, fortasse in particularibus casibus Doctores id propter aliquod caput concedere valuerunt; cum tamen non viderint caput aliquod generale, unde in omnibus casibus idem concedere poterint.

16. Audisti, Lector, illud (modo non sit deducta ad forum contentiosum) & illud (modo cesset scandalum, & turbatio) quæ certe turbatio solet magna sequi, quando proceditur ad bellum, Et illud restrictivum (saltem ad aliquos casus) & illud (Doctores non audent, hanc sententiam universaliter approbare) & illud, non viderunt caput; unde in omnibus casibus idem concedere poterint.

17. Quod si Joan. Sanch. alique nempe Suar. Thom. Sanch. Navar. Reginald. Malder. Victoria, Covarr. Filluc. quos pro se Joan. Sanch. disp. 44. a num. præteritum §8. aliquid plus concedant, quam concedat germana Tamburini doctrina, fides apud illos sit, cum Tamburinus non approbat sententiam Joan. Sanch. absolute. Et, quando addit præterea num. meo §. 6. num. autem suo 31. & 32. ex bonorum Doctorem auctoritate inferri bellum posse, video, ostendit se id videre, non tamen absolute approbare. Et quando num. meo 14. suo autem num. 15. dicit, eam sententiam non esse censendam improbabilem, addit limitationem (saltem quo ad aliquos casus) non ergo universaliter.

CAPUT XIII.

De subditis quoad Gabellas.

1. BARON. XII. **H**abet etiam rationem subditus, non habeat compertam æquitatem.

2. Hæc audes comminisci, & ne legisti quidem Textum Authoris? Faciam ego ut hinc legas, & sane absque magna ingenii contentione intelligas. Doctrina Tamburini hæc ipsissima est.

3. TAMB. Subditus (ait lib. 1. in Decal. cap. 3. §. 3. ver. Gabella) qui omnibus expensis dubitat, an Gabella sit iuste imposta, teneturne illam solvere? teneri docent alii, ut Less. & Malder. apud Caramuelem mox citandum, quia possessio iustitia præsumenda est pro Principe. Non teneri putant Villal. Castrus, Aragon, Molin. Filluc. Sylvest. alique apud Caramuelem mox citandum, quia possessio stat pro libertate subditorum, qui non sunt obligandi solvere, nisi certi sint de iustitia. Caramuel lib. 3. Theolog. mor. num. 1466. asserit tributa, siue nova siue prisca non poni leviter, sed magna consideratione, ergo dubia nequaquam erit tributum iustitia, sed certa, vel probabilis. Si certa omnino debetur, si probabilis non debetur, quia probabilis neminem involuntarium cogunt, nisi in ea Rep. esset lex acceptata, ut subditi teneantur ad obediendum, etiam in materia probabilis. Omnes hæc tres sententia sunt probabiles, quia bonis fundamentis inniuntur, & Ianuarius quidem p. p. resp. 51. citans Lessium, aliosque contra Suar. docet, non teneri quempiam ad Gabellas, non solum quando dubie, sed nec quando opinabiliter solum sunt iusta, eius doctrina fides sit apud ejus auctores.

4. Duas igitur hic secernit Author quæstiones, altera est, an, quando, omnibus expensis, dubitatur, num Vectigal, seu Gabella sit iuste imposta; liceat eam non solvere. Et licere, dicit, esse probabile cum Villalobos, Castro, Aragonio, Molin. Filluc. & tui Ordinis Sylvestro; & cum priore parte dicti Caramuelis, quia tunc dubia est obligatio solvendi, at possessio libertatis, & rerum subditi, certa. Altera est, quando Gabella est solum opinabiliter (quod idem est, ac probabiliter) iusta, licite possit ab ejus solutione se subtrahere subditus; & dicit, Ianuarius citantem Lessium, aliosque docere, utique licite posse. Sed noster Tamburinus expressis verbis vel non assentitur, vel decernere refugit. Nam sic addit: Cujus doctrina fides sit apud ejus Doctores.

5. Qua igitur ratione absolute asseris, Tamburinum eximere subditos a solutione Vectigalis, cuius non habent compertam æquitatem, cum ipse, vel non requirat ad obligationem solvendi, ut compertam, hoc est, certam habeant æquitatem subditi; vel si habeant opinabilem, id est, probabilem, remittat ad eorum Doctorem fidem.

6. Et consequenter quando illas tres sententias esse probabiles, censet Tamburinus, cum quæstio proposita solum fuerit de casu, in quo res est anceps, seu dubia, solum pro eo casu dubii tres illas sententias ipse approbat. Nam, quoad posteriorem partem dictam à Caramuele, quando scilicet iustitia vectigalis est probabilis, jam id erat Tamburinus relicturnus apud aliorum fidem. Video clarius potuisse, & distinctius loqui Præceptorem meum, addendo sic: Cujus doctrina fides sit apud ejus Doctores, & apud Caramuelem quoad posteriorem partem sui dicti. Sed excusandi sunt Scriptores, nam multa sæpe omittunt, quæ accuratus lector ex contextu, & ex præcedentibus, & subsequentibus ex se ipse intelligat.

CAPUT XIV.

De Indicibus.

1. BARON. XIII. **N**on sunt expertes ejus libertatis, & beneficiorum Iudices. Quæ omnia profert ex inexhausto probabilium Theauro, & Promptuario.

XIV. Inde asserit illis ius rerum omnium, quarum licet apud ipsos moveatur, ut visum fuerit abdicationis, & adjudicationis quam vendere quid vetat, cum sit gratuita, & arbitraria.

2. Et rursus audes dicere omnium? omniumne legisti in Tamburino, nec notasti, quam caute ipse ratiocinetur? Et, ut fiat dignum patella operculum, addere audes de tuo consecutionem illam, Quam vendere quis vetat, cum sit gratuita, & arbitraria? Tamburinus hanc consecutionem prorsus inde in suo Decalogo negat, quia antecedens, unde colligi poterat, improbabile omnino putat. Sed hunc locum Baronius, vel non legit, vel dissimulavit; legam ego, & benevolis lectoribus legendum mox tradam, ut potè qui fideliter loca Authorum referre, profitear.

3. Sed prius illud agamus, quod prius proposuimus.